

The background is a photograph of rows of potted plants with bright yellow-green foliage. In the bottom left corner, there is a large, colorful graphic consisting of several overlapping, curved shapes in shades of pink, red, orange, and green, resembling a stylized flower or a fan.

Jaarverslag 2020 Greenports Nederland

Samen werken aan circulaire tuinbouw

Terugblik op een bijzonder jaar

Het jaar 2020 was voor Greenports Nederland een dynamisch jaar. Door COVID-19 en de inrichting van een crisisorganisatie tuinbouw is de kracht van het triple helix netwerk volop benut en heeft Greenports Nederland als coördinatiepunt en verbinder gefungeerd. Daarmee is aangetoond dat het Tuinbouwakkoord als bindmiddel werkt en dat de lijnen naar het ministerie van LNV en het Rijk kort en effectief zijn. Vanuit de crisisorganisatie is een opdracht uitgezet voor een scenarioanalyse. Dit om de sector weerbaarder te maken, zodat de ambities van het Tuinbouwakkoord gerealiseerd kunnen worden.

ADRI BOM-LEMSTRA
voorzitter Greenports Nederland

Door COVID-19 en de inrichting van een crisisorganisatie tuinbouw is de kracht van het triple helix netwerk volop benut.

We kunnen stellen dat Greenports Nederland haar plek heeft bewezen en heeft aangetoond dat via samenwerking en agendering van majeure thema's stappen gezet worden naar een sterk en meer circulair tuinbouwcluster.

Het projectbureau is versterkt om de gevormde transitietafels in een hogere versnelling te krijgen. De uitvoering en voortgang van de Tuinbouwagenda heeft door COVID-19 enige vertraging opgelopen. Daarnaast verliep ook het proces aan de tafels niet zo vlot als we hadden verwacht. Bestuurlijk leiderschap is noodzakelijk voor het maken van effectieve stappen. De evaluatie naar alle tafels in oktober 2020 was goede input om de governance bij een aantal tafels aan te passen. In de doorontwikkeling is het streven om alle betrokkenen vanuit hun kracht en expertise te laten samenwerken met als uiteindelijke doel om de doelstellingen geformuleerd in het Tuinbouwakkoord te realiseren. Daarbij zijn alle spelers belangrijk. Deze reset legt een nieuwe basis voor de komende jaren.

Jaaroverzicht

Naast de thema's uit het Tuinbouwakkoord heeft Greenports Nederland zich op een aantal algemene gebieden in 2020 ingezet:

Tuinbouwcijfers

De economische impact van het gehele cluster is in beeld gebracht door de juiste data te ontsluiten. Een nieuwe methodiek is ontwikkeld met Wageningen Economic Research (WEcR) en het Centraal Bureau voor de Statistiek rondom de economische kengetallen van het totale cluster. Deze methodiek is samen met Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen en de brancheorganisaties ontwikkeld. Tevens zijn ook de veredeling-, techniek en toeleveringsbranche meegenomen in deze data. Dit heeft geresulteerd in het presteren van de nieuwe cijfers, waarmee is aangetoond dat de toegevoegde waarde van het cluster, bijna 3 % van het Nederlandse bruto Nationaal Product (BNP) vertegenwoordigd.

[Lees hier het persbericht terug.](#)

Steunfonds voor de tuinbouw

De crisisorganisatie Corona Tuinbouw, waarvan de coördinatie en het secretariaat bij Greenports Nederland lag, heeft in samenwerking met het ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een noodfonds gerealiseerd. Door eensgezind en effectief te acteren is dit steunfonds in het voorjaar operationeel geworden en zijn zowel productie- als handelsbedrijven geholpen. Later in het jaar was de crisisorganisatie actief voor het inrichten van het 2e en 3e steunpakket voor de sector. Daarbij zijn aangepaste NOW en TVL steunmaatregelen ontstaan.

[Lees hier het persbericht.](#)

De regio's versterken

De regionale greenports vormen het fundament voor Greenports Nederland. Via de transitietafels Energie en Ruimtelijke Inrichting zijn de regionale tuinbouwgebieden aan de slag om zowel de verduurzaming als modernisering van het glastuinbouw areaal in kaart te brengen. Dit gebeurde aan de hand van gedegen inventarisaties. De gebieden kunnen daarmee een visie uitwerken en aansluiting vinden op de RES (Regionale Energie Strategieën). Greenports Nederland ondersteunt deze modernisering door procesbegeleiding en expert-inbreng in verschillende regio's. De regio's worden verbonden via Greenports Nederland, vullen elkaar aan waar dat kan en vinden meer onderlinge samenwerking op transitithema's. Dit zien we ook terug in de activiteiten van de landelijke tafels Arbeidsmarkt & Onderwijs, Innovatie en Internationalisering.

Versterken ondernemerschap met tuinbouwscenario's

De crisis was in zekere zin ook een wake-up call aan het opgebouwde systeem. Zo konden we jarenlang door vrije handel en open EU-grenzen ongestoord een sterk handels- en productiecluster ontwikkelen. COVID-19 toonde de kwetsbaarheid aan en liet ondernemers nadenken over hun toekomst. Op verzoek van de crisisorganisatie ontwikkelde ACCEZ de tuinbouwscenario's. In het najaar werden deze als eerste aan een groep jonge ondernemers gepresenteerd.

[Lees hier het hele bericht.](#)

Verkiezingsmanifest

Het tuinbouwcluster is van belang voor een gezonde en vitale samenleving. Dat was boodschap naar alle politieke partijen. In samenwerking met Greenport Holland is in de zomer een verkiezingsmanifest [‘Samen investeren in gezondheid en groen’](#) opgesteld en verspreid aan de politieke partijen.

Huisvesting internationale werknemers

De hele tuinbouwketen werkt intensief met internationale werknemers. Deze groep wordt breed gewaardeerd om haar productiviteit en flexibiliteit. Helaas zijn er ook voorbeelden van uitbuiting en wanstanden, waardoor het besef duidelijker wordt dat de positie van deze werknemers moet verbeteren. Commissie Roemer heeft in oktober haar bevindingen hierover duidelijk gemaakt. Greenports Nederland constateert dat de woningschaarste in dit verband een groot aandachtspunt is dat landelijk aangepakt moet worden. De eerste stappen zijn hiervoor gezet. [Lees hier het bericht.](#)

Nationaal Tuinbouwcongres

Op 25 juni stond het Nationaal Tuinbouwcongres gepland. Op deze datum is een digitale [Meet up](#) uitgezonden met twee leden van het crisisteam die een terugblik gaven op de crisis die de tuinbouw heeft doorstaan ten tijde van de coronacrisis. Het [Nationaal Tuinbouwcongres](#) is op 1 oktober ook digitaal uitgezonden vanuit het World Horti Center. Deelnemers konden via een livestream tijdens het eerste gedeelte een gesprek volgen tussen Marije Beens (DG Agro ministerie LNV) en Adri Bom-Lemstra (voorzitter Greenports Nederland) waarbij de vraag “Is het Tuinbouwakkoord crisisproof?” centraal stond. Daarna kon de kijker kiezen tussen de workshops Tuinbouwscenario’s en Gezonde Planten, een handreiking voor de toekomst.

Voortgang per thema in 2020

In 2019 zijn acht transitietafels gestart met het verdiepen en uitvoeren van de programmalijnen met een tijdshorizon van 10 jaar. Deze ambitie is uitgewerkt naar concrete jaarplannen per thema. De focus is om met de regionale greenports, brancheorganisaties en kennisinstellingen via een triple helix benadering de juiste versnelling aan te brengen. In 2020 zijn alle thema’s verder verdiept en uitgebouwd. Hieronder een overzicht van de activiteiten per thema.

ENERGIE

BT: ADRI BOM - PROVINCIE ZUID-HOLLAND

In het Klimaatakkoord en Nationaal Tuinbouwakkoord zijn afspraken gemaakt om energieverbruik te verlagen en inzet van duurzame energiebronnen te vergroten. Daarom heeft Greenports Nederland de ambitie gesteld om in 2040 een klimaatneutrale glastuinbouw te hebben. Om deze strategie te monitoren en te sturen is een landelijk transitiecollege Kas als Energiebron opgericht, waarin Greenports Nederland verantwoordelijk is voor de gebiedsaanpak. Voor gebiedsgerichte aanpak is in 2020 het proces gestart om landelijk tot klimaatneutrale productiegebieden te komen via de opzet van regionale gebiedsvisies. Het bewustzijn van alle betrokken partijen is geprikkeld en er ligt voor 13 gebieden een gebiedsvisie over hoe moet worden omgegaan met duurzame CO2, warmte en elektra.

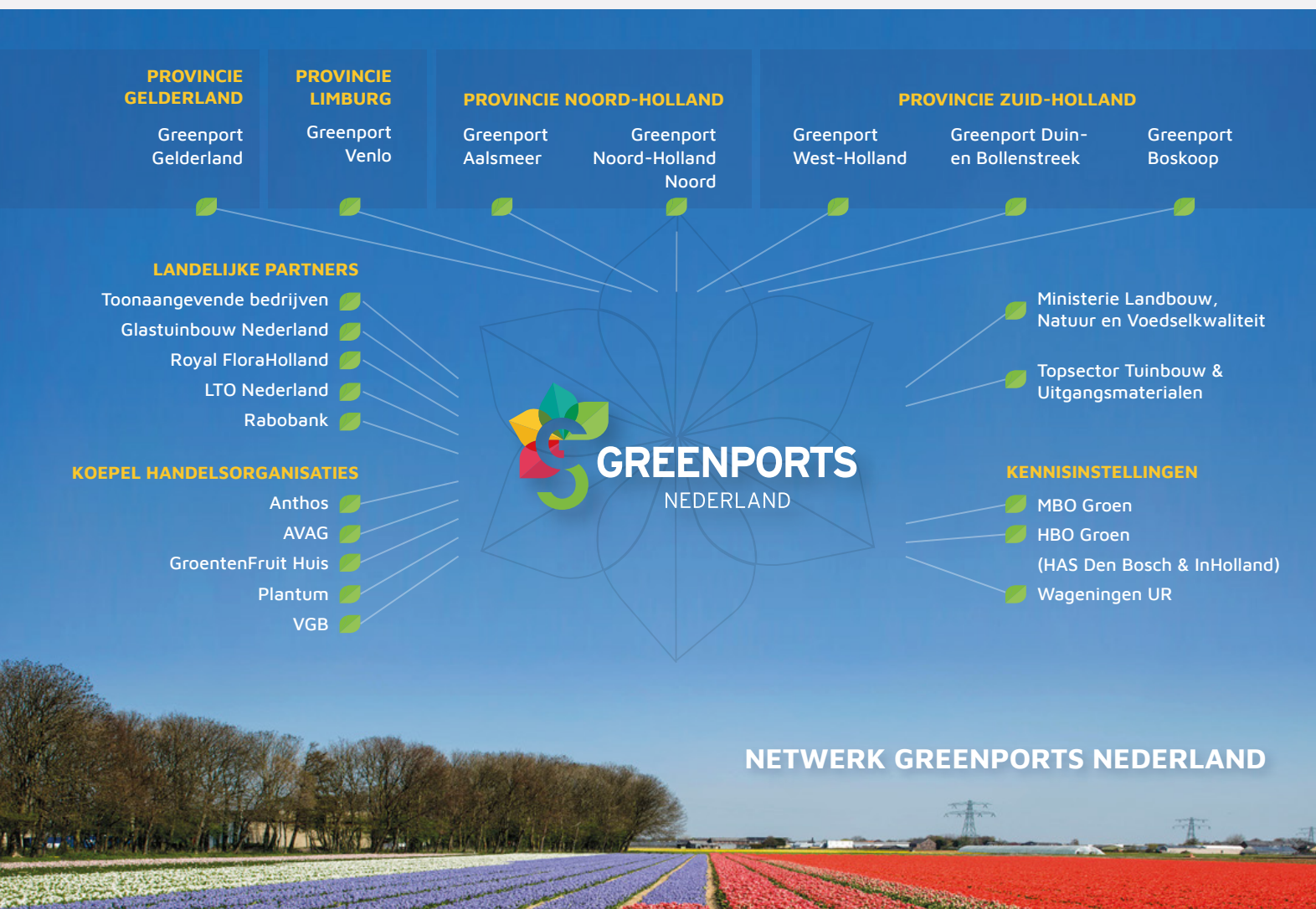
Dit is de basis waarop in 2021 verder wordt gegaan om het realiseren van projecten mogelijk te maken en dit te verankeren in een meerjarenconvenant met het Rijk. Het betreft een meerjarig proces waarin alleen door samenwerking tussen bedrijfsleven, landelijke en regionale overheden resultaten kunnen worden geboekt.

RUIMTELIJKE INRICHTING

BT: CARIN VAN HUËT - RABOBANK

De projectorganisatie van de tafel Ruimtelijke Inrichting heeft in 2020 uitvoering gegeven aan moderniseringsopgaven in verschillende tuinbouwgebieden zoals Greenport Duin & Bollenstreek, Baan en Sotaweg (Greenport Aalsmeer) en Oranjepolder (Greenport West-Holland). Daar zijn via een bottom-up aanpak met ondernemers en overheden gebiedsvisies en plannen gemaakt om een nieuw perspectief te schetsen voor moderne glastuinbouwvestiging. Helaas waren door COVID-19 veel bijeenkomsten digitaal, wat voor het proces eigenlijk ongewenst is. Het inrichten van de verschillende functies zoals wonen, werken, productie en logistiek in een gebied vraagt een lange termijn benadering en goede doorleving van de argumenten. Dat kan het beste vormgegeven worden via fysieke bijeenkomsten. Door de samenwerking met RVO is een goede basis gelegd voor vervolgstappen.

Verder is binnen de projectgroep vanuit een gezamenlijk ontwikkelde programmering de nodige kennis met elkaar gedeeld. Dit heeft de basis gevormd om in 2021 meer aandacht te besteden aan kennisontwikkeling, onder andere door het in kaart brengen en, waar mogelijk, het doorontwikkelen van instrumenten zoals die in de verschillende regio’s gebruikt worden. Denk daarbij aan het landinrichtingsinstrument, wettelijke herverkaveling en (publiek/privaat) ontwikkelingsbedrijf.

VERSLOGISTIEK

BT: MICHEL JANSEN - TOTAL PRODUCE

Bij de tafel Verslogistiek stond het behouden van vrij transportverkeer in Europa en wereldwijd in de schijnwerpers door de ontwikkelingen rond COVID-19. Een onverwachte ontwikkeling die veel aandacht heeft gevraagd, maar waar ook successen zijn geboekt zoals het behoud van import- en exportstromen. Vanuit de tafel is hier door diverse deelnemers hard aan getrokken. Tegelijkertijd ligt er voor de toekomst ook een grote uitdaging: het verduurzamen van de verslogistiek. De tafel gaat samen met het netwerk van Green meets Ports en andere partijen die daar bij aan willen sluiten in 2021 aan de slag met deze opdracht. Welke kansen bieden modalshift en ketendigitalisering en hoe benutten we die? Hoe gaan we als sector een stap maken om deze transitie vorm te geven? Uitdagingen genoeg, dus aan de slag!

GEZONDE PLANTEN

BT: PETER MAES - KOPPERT BIOLOGICAL SYSTEMS

In 2020 stonden bij de transitietafel Gezonde Planten twee zaken centraal. Het uitvoeringsprogramma gewasbescherming van het ministerie van LNV en de zoektocht naar een gelijk spelveld binnen Europa inzake het toelatingsbeleid. Voor dat laatste onderwerp is door de tafel een onderzoek gedaan en de bevindingen zijn beschreven in het rapport "Gewasbescherming in transitie" met de conclusie dat het glas half vol is.

Nederland dreigt haar voorloperspositie op het gebied van IPM (Integrated Pest Management) binnen de EU kwijt te raken. Met deze constatering is de tafel op zoek gegaan naar haar collectieve ambitie om de tuinbouwketen als een actief en oplossingsgericht cluster te presenteren. Die ambitie is door de tafel beschreven in de handreiking Gewasbescherming in transitie voor het ministerie van LNV en alle betrokken spelers in de sector om binnen het uitvoeringsplan een goede start te maken. Tijdens de online versie van het Nationaal Tuinbouwcongres op 1 oktober 2020 is deze handreiking besproken en verdiept. Deze tafel staat nog aan het begin van een lange reis. Gewasbescherming en de transitie naar verduurzaming door middel van systeem denken en geïntegreerde aanpak is een sensitief traject en de beoogde systeemverandering vraagt volharding en lef van alle betrokkenen. Door een gezamenlijke aanpak kan het gehele tuinbouwcluster hier het verschil maken.

GEZONDE MENSEN

BT: KEES VAN VELZEN - GEMEENTE ALPHEN AAN DEN RIJN

Door COVID-19 heeft iedereen kunnen zien dat gezonde voeding en een groene leefomgeving belangrijk zijn. Een duidelijkere onderstreping van het belang van onze doelstelling om gezonder en groener te eten en leven hadden we, helaas, niet kunnen krijgen. We zijn daarom ook blij dat we in 2020 stappen hebben gemaakt met het opstarten van een project van gezonde lunches op basisscholen in Alphen aan den Rijn. Deze zijn begin 2021 gestart en naar ons idee een goed voorbeeld hoe gezondheid gestimuleerd kan worden. Daarnaast zien we ook andere goede initiatieven ontstaan op dit vlak. Laten we in 2021 met elkaar de slag maken van urgentie naar preventie!

INNOVATIE

BT: SASKIA GOETGELUK - BRIGHTLAND CAMPUS GREENPORT VENLO

Innovatie vindt veelal op de bedrijven en bij diverse campussen en kennisinstellingen plaats. Vaak starten de initiatieven vanuit een bepaalde drijfveer van ondernemers. Veelal wordt van daaruit verder gewerkt. Vanuit de tafel Innovatie hebben we ons in 2020 gericht op het vergroten van de kennisverspreiding rond innovatieprojecten in de regio's en topsectoren. Zodat losse trajecten worden gebundeld waar mogelijk of dat partijen geïnformeerd zijn over elkaars initiatieven om verdere samenwerkingen te realiseren. Eén van de acties vanuit deze tafel is om, via de regionale greenports en brancheverenigingen, ondernemers meer in contact te brengen met de mogelijkheden van beschikbare regelingen en om beschikbare innovatieregelingen qua voorwaarden beter toegankelijk te maken voor de tuinbouw.

ARBEIDSMARKT & ONDERWIJS

BT: PETER DRENTH - PROVINCIE GELDERLAND

De tafel werkt vanuit het perspectief van de regionale greenports nauw samen met landelijke brancheorganisaties en kennisinstellingen. Er is een jaarplan Arbeidsmarkt & Onderwijs ontwikkeld waarin transitie in de regionale samenwerking tussen werkgevers, onderwijs en overheden (triple helix) zijn voorbereid vanuit het perspectief van het Tuinbouwakkoord. De drie belangrijkste aandachtspunten van de transitietafel waren:

- Branding van het tuinbouwcluster op de arbeidsmarkt is voorbereid als clusterbreed programma.
- Huisvesting van internationale werknemers. Naar aanleiding van het rapport Roemer heeft Greenports Nederland een bestuurlijke lobby opgezet. Deze lobby is gericht om onder andere via het nieuwe regeerakkoord meer mogelijkheden voor huisvesting voor internationale werknemers te realiseren.
- Regionale Human Capital Agenda's (HCA). Elke greenport gaat in 2021 een HCA vorm geven waarin de belangrijkste thema's: innovaties vertalen in kennis en opleidingsmogelijkheden, versterken van regionale samenwerking, internationale (kennis)werkers structureel geagendeerd worden. Door een landelijke coördinatie op deze thema's die in meerdere greenports spelen gaan we elkaar versterken.

INTERNATIONALISERING

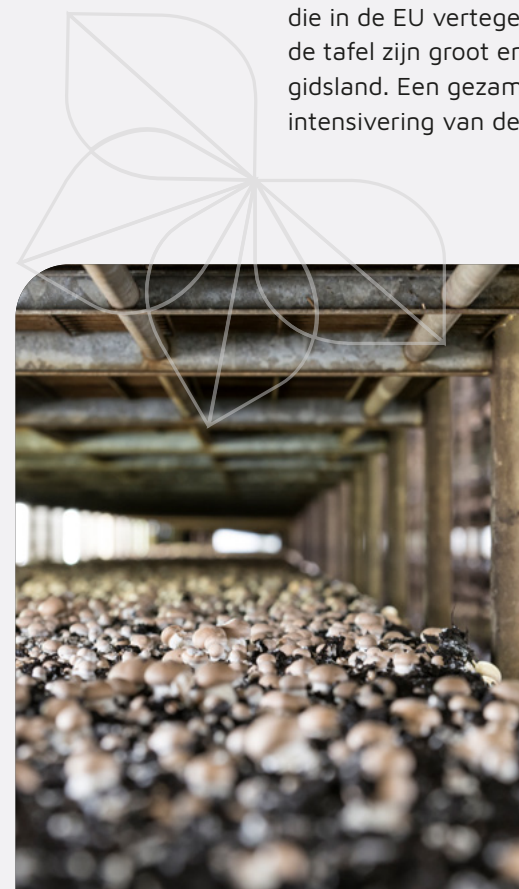
BT: ILSE ZAAL - PROVINCIE NOORD-HOLLAND

De tafel Internationalisering heeft haar strategie voor de komende jaren vastgesteld. Deze laat zich samenvatten op de volgende punten:

1. Inzetten op het versterken van de Internationale Innovatie en Ontwikkelkracht van de sector.
2. Kennis bundelen en ontsluiten op het gebied van markttoegang, economische veiligheid, internationale kansen en trends door het opzetten van BITC (Business & Trade Intelligence Centre voor de tuinbouw).
3. Samenwerking tot het verder uitbouwen van een internationaal sterk handelsmerk.
4. Samenwerken in de lobby voor de sector richting de EU.
5. Strategische samenwerking met de Topsector T&U.

Er is bij de greenports, tuinbouwregio's en brancheorganisaties geïnventariseerd welke focuslanden en ambities zij hebben met betrekking tot internationale handelsbevordering. Dit om vanuit de tafel de verschillende initiatieven slim te verbinden en effectiever om te gaan met de instrumenten van RVO. Zo is een start gemaakt met meer gecoördineerde aanpak op de handelsbetrekkingen met China. Hiervoor heeft de provincie Zuid-Holland samen met RVO een pilot project opgezet waarbij samenwerking voor een sterk breed Nederlands handelsmerk centraal staat.

In het najaar heeft de internationaliseringstafel de vertaling van de EU Green Deal in de 'Farm to Fork-strategie' als uitgangspunt genomen en het gehele netwerk uitgenodigd om haar ambities binnen 'Farm to Fork' kenbaar te maken. Het doel hiervan is om tot een gezamenlijke uitgangspositie te komen zodat alle organisaties die in de EU vertegenwoordigd zijn eenduidig communiceren. De ambities aan de tafel zijn groot en erop gericht om Nederland te positioneren als Tuinbouw-gidsland. Een gezamenlijke aanpak is daarbij essentieel en ik zie uit naar een verdere intensivering van de samenwerking op dit punt.

A vertical photograph of purple flowers, likely Eustoma, showing several buds and one fully bloomed flower. The image is framed by a thin white border.

-

A close-up photograph of a purple flower bud, likely a tulip, on a green stem. The bud is partially open, showing a yellowish-green interior. The background is a soft, out-of-focus purple, suggesting other flowers in the same field.

- ducten
- inbouw
isproof?
eren in
- enports
-
- A close-up photograph of a purple flower, likely a rose, showing the green stem and the vibrant purple petals. The focus is sharp on the stem and the base of the petals, with a blurred background.

io-
grip op

A close-up photograph of a vibrant purple iris flower. The petals are rich purple with some lighter, almost white, variegation on the upper petals. The flower is in sharp focus, while the background is a soft, out-of-focus green, suggesting foliage. The lighting is bright, highlighting the texture of the petals.

- o's

